

คู่มือ

การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ปี 2562

จัดทำโดย กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
กรมส่งเสริมการเกษตร

ส่วนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปในการจดทะเบียน

1.1 หลักการสำคัญ

“การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน” ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

- (1) การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชน (การจดทะเบียน)
- (2) การดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- (3) การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนากิจการของวิสาหกิจชุมชน

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศ สมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

หนึ่งในภารกิจหลักสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ การจดทะเบียน การต่อทะเบียน การเพิกถอนทะเบียน และการยกเลิกทะเบียน วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ ณ สำนักงานรับจดทะเบียน ที่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ ตั้งอยู่ โดย

1. “การจดทะเบียน” เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการประกอบกิจการในระดับชุมชนเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน “ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย”
 2. “การต่อทะเบียน” ต้องมาทำการแจ้งความประสงค์ที่จะดำเนินกิจการต่อไป ภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินทุกปี
 3. “การเพิกถอนทะเบียน” เมื่อไม่มาแจ้งความประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไปเป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน หรือเมื่อตรวจสอบและมีหลักฐานแน่ชัดแล้วพบว่า ขาดคุณสมบัติตามระเบียบฯ ประกาศฯ ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด
 4. “การยกเลิกทะเบียน” เมื่อประสงค์จะเลิกกิจการ ให้แจ้งภายใน 30 วันนับแต่วันที่เลิกกิจการ
- ทั้งนี้ มีสำนักงานเกษตรอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานเกษตรพื้นที่ 1 – 4 (กทม.) เป็นสำนักงานรับจดทะเบียน โดยมีนายทะเบียนคือ “เกษตรอำเภอ” เป็นผู้พิจารณาและอนุมัติ ผ่านทางระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนที่แสดงผลรายงานข้อมูลการจดทะเบียนเป็นปัจจุบัน (Real Time)

“การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2548 เป็นต้นมา ภายใต้กฎหมายดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนที่ 6 ก วันที่ 18 มกราคม 2548) ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (วันที่ 19 มกราคม 2548) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน
2. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ว่าด้วยการรับจดทะเบียนและการเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (ประกาศ ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2548) (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 113 ง วันที่ 10 ตุลาคม 2548) ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศ เป็นต้นไป (วันที่ 15 สิงหาคม 2548) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

3. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่อง คุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน (ประกาศ ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2548) : ยกเลิกเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2560
4. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่อง การต่อทะเบียนของวิสาหกิจชุมชน (ประกาศ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2552) : ยกเลิกเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2560
5. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่อง คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และการต่อทะเบียน ของวิสาหกิจชุมชน (ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2560) (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 175 ง วันที่ 3 กรกฎาคม 2560) ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (วันที่ 3 กรกฎาคม 2560) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน
6. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก วันที่ 16 เมษายน 2562) ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (วันที่ 16 พฤษภาคม 2562) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

1.2 ความหมายของคำสำคัญ

1. วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

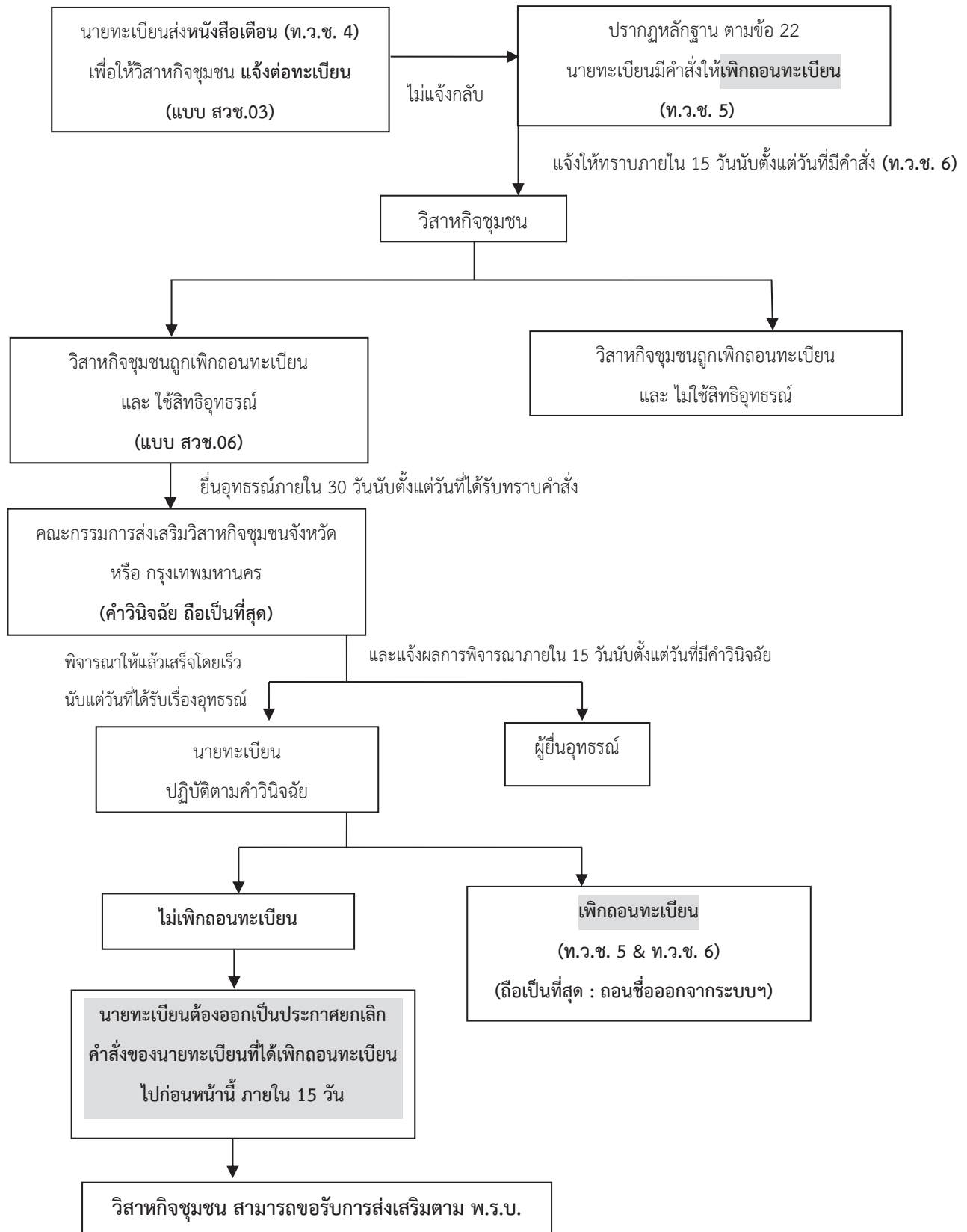
หมายเหตุ : นิติบุคคล หมายถึง บุคคลโดยสมมติที่กฎหมายรับรองฐานะให้มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา กล่าวคือสามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ การที่จะเป็นนิติบุคคลได้ต้องดำเนินการตามวิธีที่กฎหมายนั้นๆ กำหนด เช่น กลุ่มเกษตรกร (ที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย) สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด เป็นต้น

2. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน (เครือข่ายฯ) หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ

หมายเหตุ : การจดทะเบียนเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ต้องประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ 2 วิสาหกิจชุมชนขึ้นไปมารวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น โดยการดำเนินงานของเครือข่ายฯ อาจมีบุคคลภายนอกซึ่งวิสาหกิจชุมชนเห็นว่า เป็นผู้ที่สามารถให้ความรู้ ความช่วยเหลือ หรือทำคุณประโยชน์อื่นใดมาร่วมในการดำเนินการด้วยก็ได้ ซึ่ง “กิจกรรมของเครือข่ายฯ” อาจดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

- (1) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ ได้แก่
 - 1.1) ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งหรือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากรหรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น
 - 1.2) ให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือความช่วยเหลือในการปรับปรุงหรือพัฒนาการผลิต การให้บริการ การบริหารจัดการ การหาทุน การตลาด และอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ
 - 1.3) ให้คำแนะนำหรือดำเนินการใดๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ
- (2) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ ได้แก่
 - 2.1) เป็นคนกลางในการติดต่อกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน เพื่อขอรับการช่วยเหลือและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ
 - 2.2) ประสานงานกับเครือข่ายฯ หรือวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือดำเนินการกิจกรรมอื่น อันเป็นประโยชน์หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ

5.2 Flow Chart ขั้นตอนการเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายฯ (ตามระเบียบฯ)

5.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการเพิกถอนทะเบียน

หัวข้อ	ขั้นตอนและวิธีการ		
1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน		
	กรณีที่ 1 ไม่ยื่นต่อทะเบียน 2 ปีติดต่อกัน	กรณีที่ 2 ตรวจสอบพบว่าขาดคุณสมบัติ	กรณีที่ 3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนทะเบียน
	1. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและจัดทำรายชื่อวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ออกหนังสือแจ้งเตือนแล้วไม่มาต่อทะเบียนภายในเวลาที่กำหนด	1. นายทะเบียนกรอกและอนุมัติในแบบ สวช.04 ของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ขาดคุณสมบัติข้อ 22 ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ว่าด้วยการรับจดทะเบียนและการเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นหลักฐาน	1. เจ้าหน้าที่รับแบบ สวช.04 และทำการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
	2. นายทะเบียนกรอกและลงนามอนุมัติในแบบ สวช.04 ตามรายชื่อในข้อ 1. เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานที่สำนักงานเกษตรอำเภอ	2. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลแบบ สวช.04 ลงในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน	2. เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่
	3. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลแบบ สวช.04 ลงในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน	3. นายทะเบียนออกคำสั่งปิดประกาศการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 5) และรายชื่อที่ถูกเพิกถอนทะเบียนโดยปิดประกาศ ณ สนง.กชอ. 7 วัน	3. เจ้าหน้าที่สรุปผลการตรวจสอบเสนอนายทะเบียนทราบและพิจารณา
	4. นายทะเบียนออกคำสั่งปิดประกาศการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 5) และรายชื่อที่ถูกเพิกถอนทะเบียนโดยปิดประกาศ ณ สนง.กชอ. 7 วัน	4. นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดหากเห็นชอบอนุมัติการเพิกถอนในแบบ สวช.04	4. นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดหากเห็นชอบอนุมัติการเพิกถอนในแบบ สวช.04
		5. นายทะเบียนออกคำสั่งปิดประกาศการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 5) และรายชื่อที่ถูกเพิกถอนทะเบียนโดยปิดประกาศ ณ สนง.กชอ. 7 วัน	5. นายทะเบียนออกคำสั่งปิดประกาศการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 5) และรายชื่อที่ถูกเพิกถอนทะเบียนโดยปิดประกาศ ณ สนง.กชอ. 7 วัน
			6. นายทะเบียนออกคำสั่งปิดประกาศการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 5) และรายชื่อที่ถูกเพิกถอนทะเบียนโดยปิดประกาศ ณ สนง.กชอ. 7 วัน

หัวข้อ	ขั้นตอนและวิธีการ
2. เอกสารประกอบ (เป็นหลักฐาน)	วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 1. แบบคำร้องขอเพิกถอน หรือ ยกเลิกทะเบียน (แบบ สวช.04) 2. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่น 3. ประกาศการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 5)

5.4 การออกหนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียน

หัวข้อ	ขั้นตอนและวิธีการ		
1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน		
	กรณีที่ 1 ไม่ยื่นต่อทะเบียน 2 ปีติดต่อกัน	กรณีที่ 2 ตรวจสอบพบว่าขาดคุณสมบัติ	กรณีที่ 3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนทะเบียน
	5. เจ้าหน้าที่ออกหนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 6) ภายใน 15 วันนับจากวันที่มีคำสั่งปิดประกาศเสนอให้นายทะเบียนลงนามและส่งแจ้งให้วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามรายชื่อในข้อ 4 ได้ทราบว่าถูกเพิกถอนทะเบียนแล้ว	4. เจ้าหน้าที่ออกหนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 6) ภายใน 15 วันนับจากวันที่มีคำสั่งปิดประกาศและส่งแจ้งให้วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามรายชื่อในข้อ 3 ได้ทราบว่าถูกเพิกถอนทะเบียนแล้ว	7. เจ้าหน้าที่ออกหนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 6) ภายใน 15 วันนับจากวันที่มีคำสั่งปิดประกาศ และส่งแจ้งให้วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามรายชื่อในข้อ 6 ได้ทราบว่าถูกเพิกถอนทะเบียนแล้ว
2. เอกสารประกอบ (เป็นหลักฐาน)	1. หนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียน (ท.ว.ช. 6)		
1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	กรณีที่ ไม่มีการยื่นอุทธรณ์ (ของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน)		
	หากไม่มีการยื่นอุทธรณ์ (ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียน)		
	1. ให้เจ้าหน้าที่ คลิกอนุมัติ เพิกถอนทะเบียนในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน (ถือเป็นการถอนชื่อออกจากทะเบียนโดยสมบูรณ์ ข้อมูลจะถูกลบจากฐานข้อมูลทันที)		

5.5 การอุทธรณ์คัดค้านการเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายฯ

หัวข้อ	ขั้นตอนและวิธีการ
1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	กรณี มีการยื่นอุทธรณ์ (ของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน) หากมีการยื่นอุทธรณ์ (ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียน) 1. เจ้าหน้าที่รับ แบบ สวช.06 2. เสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด /คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้พิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว นับแต่วันที่ได้รับเรื่องอุทธรณ์ และผลการพิจารณา “คำวินิจฉัยถือเป็นที่สุด” 3. แจ้งผลให้วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทราบภายใน 15 วันนับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย ผลการพิจารณามี 2 คำวินิจฉัย 1. เพิกถอนทะเบียน นายทะเบียนแจ้งผลให้เจ้าหน้าที่ คลิกอนุมัติ การเพิกถอนทะเบียนในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน 2. ไม่เพิกถอนทะเบียน (1) นายทะเบียนออกประกาศ “ยกเลิกคำสั่ง” ที่ได้เพิกถอนทะเบียนไปก่อนหน้านี้ ภายใน 15 วันนับจากวันที่ได้รับคำวินิจฉัย (2) นายทะเบียนแจ้งผลการวินิจฉัยให้เจ้าหน้าที่ทำการ คลิกไม่อนุมัติ การเพิกถอนทะเบียนในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน (วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ จะยังคงอยู่ในฐานข้อมูลทะเบียน) (3) ดำเนินการต่อทะเบียนตามขั้นตอนต่อไป (รายละเอียดในส่วนที่ 4 : หัวข้อ 4.3 กรณี 1 มายื่นต่อทะเบียนตามกำหนดทุกปี ในข้อ 5-10)
2. เอกสารประกอบ (เป็นหลักฐาน)	1. แบบคำร้องอุทธรณ์คัดค้านการไม่รับจดทะเบียนหรือเพิกถอนทะเบียน (แบบ สวช.06) 2. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่น